

מולין יקירין ויהודשים נפלאים מלוט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה ראשונה

חזקתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הטעם שכוונה מעכבת במצות סוכה

ידרושון, שבכל יום יש את הכוח לדרוש ולבקש לבוא אל ה' יתברך, וגם הכוח להתקדש נשאר בכל יום ויום כמו שנרמז בפסוק (שמות יט ט) 'וקדשתם היום ומחר', וכך יזכה בכל יום לבוא אל ידיעת ה' ולהשיב הדברים אל לבבו, כמו שכתוב (לעיל ד לט) 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים'.

ובתוספת ביאור כתב **בנחמד ונעים להרה"ק מקאסוב ע"ה** (פרקי אבות אות לד) כי באמת עיקר כוונתו יתברך בדיבורו הוא על דרך הודעת העתיד, כדי לסייע בידינו להטות הבחירה לטוב, אמנם כדי שלא לעורר את הסטרא אחרא לקטרג על סיוע ה' יתברך בידנו, לפיכך הוציא דבריו באופן המשתמע גם בלשון צווי, אבל עיקר כוונתו להיות כמסייע לבניו האהובים לבחור בחיים. וזהו שאמר הכתוב **ובחרת בחיים** בלשון עתיד ולא אמר בלשון צווי 'בחור בחיים', והכוונה היא עתיד אתה לבחור בחיים, כי לולא זאת לא היתה תקומה חס ושלום לישראל, כי היה קשה מאד להטות הבחירה לטובה, וה' יתברך חשבה לטובה לנו לסייע בידנו.

וכתוב **למען תחיה**, שתהיה קיום התורה ומצוותיה לשם כוונה זו, שיידע האדם שכל חיותו תלויה בקיום התורה, וכוונה זו מעכבת בקיום התורה, וכל בחירתו בקיום המצוות יהיה 'למען' יזכה על ידי כך לחיים האמתיים, כי מבליעדי התורה חייז אינם חיים.

סיוע מהשמים לבחור בטוב

ולשון הכתוב **ובחרת בחיים** משמע שיש סיוע מן השמים למי שבחר בדרך החיים, ואף שהבחירה חופשית היא ביד כל אדם לטוב ולהיפך, כמו שאמר חז"ל (ברכות לג:) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, מכל מקום הקב"ה מסייע בידנו לבחור בטוב בכך שהוא מצוה עלינו לבחור בחיים, ומי שמקשה ערפו ובוחר ברע הרי הוא פועל נגד גזירת ה'.

ובכל יום ויום יש בכוח האדם לזכות לחיים רוחניים, כמו שאמר הכתוב 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום', היום היינו שבכל יום ויום אפשר להגיע לדבקות בה', וכן כתוב (ישעיה נח ב) ואותי יום יום

למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל (ויקרא כג, מג). כתב **הב"ח** (אורח סי' ח אות ז) שבג' מצוות נאמר 'למען', ציצית תפילין וסוכה, וקיום המצוות האלו הוא כדי לקיים את הטעם האמור בהם, מצות ציצית היא 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי' (במדבר טו מ), מצות תפילין היא 'למען תהיה תורת ה' בפיך' (שמות יג ט), ומצות סוכה היא 'למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל' (ויקרא כג מג), וכיון שפירשה התורה שקיום מצוות אלו הוא לתכלית זו, על כן כוונה זו מעכבת במצוות אלו, ומן התורה צריך לכוון בשעת קיום המצוה את הכוונות הנ"ל.

ידע האדם שכל חיותו מכוח קיום התורה

ולפי דבריו אפשר לפרש גם את הפסוק (דברים ל ט) **ובחרת בחיים למען תחיה**, שיבחר האדם בחיים אמיתיים של התורה כדי שעל ידי יזכה לחיות, כי לולא קיום התורה אין לאדם חיות כלל, כמו שכתוב (לעיל ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם כולכם היום',

מילתא דפליאה

השמחה בחג הסוכות משפיע פרנסה לכל השנה

הסוכות משפיעה וממשיכה שפע טוב ופרנסה טובה על כל העולם על ידי השר הממונה חת"ך.

השפעת הפרנסה הנשפעת בחג הסוכות בזכות יעקב אבינו

יסוד ענין הפרנסה הנשפעת בחג הסוכות נראה לבאר על פי דברי **הטור** (או"ח סי' תיו) ששלשת הרגלים הם נגד שלשה אבות, פסח כנגד אברהם, שבועות כנגד יצחק, וחג הסוכות כנגד יעקב אבינו. והוא מצינו בתורה הקדושה שיעקב אבינו ע"ה התפלל על הפרנסה, באמר 'ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש' (לעיל כח כ), ועל כן בחג הסוכות זמן שמחתנו שהוא כנגד יעקב אבינו אכן הקדוש ברוך הוא ברחמיו וחסדיו המרובים מזמין פרנסה ברווח ושפע טוב לזרוע של יעקב.

מידת התפארת של יעקב אבינו מכריע לטוב ומשפיע פרנסה

והנה מידתו של יעקב אבינו מדת התפארת שהוא קו הממוצע, והוא מכריע בין מידת החסד של אברהם אבינו למידת הגבורה של יצחק אבינו, ועל שם זה נקרא בפסוק 'איש תם', אי"ש ראשי תיבות ימין ש'מאל אמצע, שהוא כולל את כל האבות הקדושים, ובתיבת אי"ש שעולה בגימטריא אמצע ימין נרמז שהאמצעי נוטה לצד הימין להכריע לטוב כמו שכתב **באמרי נועם** (תולדות ד"ה בפסוק מכרה כיום), ולכן מאז ומתמיד בזכות יעקב אבינו נשפע ממש מרום שפע טוב.

הרה"ק רבי ברוך ממעזיב' ע"ה אמר שעצבות מקלקלת את הפרנסה, ולכן יראה כל אדם שיהיה בשמחה. ונרמז הדבר בתורה, שסופי תיבות 'והיית א'ך שמ'ח' (דברים טז טו) הם 'חת'ך', שהוא השר הגדול של פרנסה. והנה מיום שנפרד יוסף מאביו היה יעקב אבינו שרוי בצער ועל ידי זה התרחק ממנו השר הממונה כי אינו שורה אלא במקום שמחה, וכעת ששלח לו יוסף הבשורה שהוא חי, על ידי זה 'ותחי רוח יעקב אביהם' ונתמלא שמחה שלימה, וממילא בכוח הבשורה ששימח אותו חזר אליו השר של פרנסה, וזהו הפירוש 'ולאביו שלח כזאת' כחשיבונו הזה שהוא חת"ך, שביחד עם הבשורה הטובה שלח לו גם השם חת"ך שהוא השר הממונה על הפרנסה.

בכלל דברי הרבי ר' ברוך ע"ה ניתן לומר, שדווקא משבעת ימי הסוכות נמשך פרנסה לכל השנה על ידי שם חת"ך, מאחר שימים אלו הם זמן שמחתנו, שנצטוונו עליהם בתורה הקדושה שלש פעמים לשמח בכל שבעת הימים, ומה נלמד גם אנחנו לתמיד שהדרך להמשיך השפע הטוב ממרום הוא על ידי שהאדם בשמחה.

ואפשר להוסיף עוד רמז לענין הפרנסה הנשפעת בחג הסוכות, דכתיב (תהלים טו א) 'תודיעני אורח חיים, שובע שמחות את פניך, נעימות בימינך נצח', ובמדרש (ויק' ל ב) דרשו פסוק זה על חג הסוכות, אל תקרי 'שובע' אלא שבע שמחות, והכוונה לשבע מצות שבחג, ד' מינין שבלולב, וסוכה, וחגיגה, ושמחה. והנה **הרה"ק ר' יוסף מקאסאן ע"ה** כתב, שסופי תיבות 'נעימות בימינך נצח' הם חת"ך, וכן האותיות הקודמות בלי הסופי תיבות שהם נעימ'ו בימינ' נ'צ בגימטריא חת"ך. ואין זה אלא ללמד שהשמחה בימי

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

מדוע קל יותר להוציא ממון רב על אתרוג משאר מצוות

כאילו בו ביום נתן לו ה' יתברך העשירות ואין הטובה מתיישנת אצלו כלל, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ב ז) 'ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך', שבכל יום יחשוב האדם כאילו נולד באותו יום והוא בריה חדשה, ובכך יכיר תמיד מחדש את כל הטובות שעשה השם יתברך עמו.

התורה מתחדשת בכל עת

והתורה הקדושה עצמה יש בה סגולת התחדשות למצוא בה תמיד טעמים חדשים, שהרי התורה הקדושה הוא ענין בלתי מוגבל כמו שכתוב (איוב יא ט) 'ארוכה מארץ מידה', ובמאמר אחד יכול האדם להתעסק כל ימי חייו אף אם יחיה אלף שנים, ועדיין ימצא בו תעלומות חכמה לאין קץ, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט צו) 'לכל תכלה ראיתי קץ', תכלה לשון תאוה, שלכל תאוה ותשוקה יש קץ וגבול, אבל 'רחבה מצותך מאד', הכיסופין והתשוקה לטעמי המצוות הוא בלי סוף וגבול, ואם במצוה אחת הוא כן קל וחומר לכל המצוות כולם.

ועוד אמר דוד המלך (שם פסוק צז) 'מה אהבתי תורתך', חשקי ואהבתי גדול מאד לתורה, ואף על פי שיכל היום היא שיחתי' עדיין אני אוהב אותה בלי היחלשות, וזו הכוונה באמרו (שם פסוק קכט) 'פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי', הואיל ודברי תורה חביבים ויקרים עלי לפיכך יחשבו אצלי בכל יום כדברים חדשים שאדם מתפלא עליהם ונפשו תכסוף להם, וכפי שרואים לענין גירסא דינקותא אשר לא במהרה תשכח, כי חדשים הם אצלו בקטנותו ויתעורר לשמעם ויעשו רושם במוחו.

דוד המלך שמח במצוות ללא התיישנות

בזה פירש הפנים יפות (שם) מה שאמר דוד המלך (תהלים קיט קסב) 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב', כי המוצא שלל רב ישמח מאד בשעת מציאתו ואחר כך כשנתיישן אצלו שוב לא ישמח בו, ודוד היה שמח בתורת ה' בכל יום מחדש כאילו מצא שלל רב, ונדרש פסוק זה לענין שמחתו של דוד במצות ברית מילה, ואף שהמילה ניתנה באדם כבר מקטנותו, וביותר דוד המלך שנולד כשהוא מהול, מכל מקום היה שש ושמח בכל יום במצוה זו כאילו היום נימול.

באופן תמידי בלי שום התיישנות, ואילו דברים גשמיים לרבות כל תענוגי העולם הזה דרכם להתיישן אצל האדם, ומדרך העולם למאוס בכל דבר שהוא תמידי בעיני העולם הזה, וכן איש אורח יש לו חן וכבוד אצל בעל הבית יותר מבני ביתו המורגלים אצלו, וכן טבע האדם להשתוקק לשמוע חדשות בכל יום ותגוע נפשו לעסוק בענין ישן נושן שכבר שנה פעמים רבות, וכל דבר חומרי הוא טבוע תחת שלטון הזמן, בעוד שכל דבר רוחני הוא למעלה מן השמש ולמעלה מן הזמן.

קל בעיני ההמון להוציא ממון הרבה בכל שנה ושנה על אתרוג הרבה יותר מהרגילות

ובאמת גם בעיני עבודת ה' צריך זהירות שלא לבוא לידי רגילות, כמו שכתוב (משלי כה יז) 'הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך', וכמו שרואים לדוגמה בענין הגשמים שהכל מתפללים עליהם ומייחלים להם, אבל כאשר בא הגשם והוא יורד ברציפות הבריות קצות בו וממתינות לסיומו, וזהו גם טעם השמחה ביום טוב יותר מבשבת, כי השבת באה בקביעות אחת לשבוע ואילו יום טוב הוא דבר נדיר שהכל מצפים לו, וזהו גם שאנו רואים שחילול יום הכיפורים חמור בעיני העולם יותר מחילול שבת, אף שאלבא דהילכתא חילול שבת חמור יותר מחילול יום כיפור, ולכן גם קל בעיני ההמון להוציא ממון הרבה בכל שנה ושנה על אתרוג הרבה יותר מהרגילות להוציא בשאר המצוות התמידיות, וגם ינעם על האדם תכשיט ומלבוש חדש יותר מאלו שהוא רגיל בהם כבר.

המתחדש תמיד שמח בחלקו

וכמו שפירש בפנים יפות (ואתחנן ד"ה כי תוליד) על הפסוק (לעיל ד כה) 'כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ' וגו', כי כל טובה שהתיישנה אצל האדם לא יכיר בה יותר, וברבות השנים ודורי דורות שישבו בארץ ישראל ישכחו כל הגמולות הטובות שעשה עמהם ה', ותתיישן בעיניהם הטובה שהוציאם ממצרים מבית עבדים והושיבם בארץ זבת חלב ודבש, ודבר זה יגרום 'והשחתם וגו' ועשיתם הרע בעיני ה', וזהו הפירוש במשנה (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, שהוא שמח תמיד

ושמרתם לעשות את כל החקים ואֵת המשפטים אשר אנכי נתן לפניכם היום (דברים יא, לב). ידוע מה שדרשו חז"ל בספרי (פי' נח) על פסוק זה, שיהיו חביבים עליך היום כאילו היום קיבלתם אותם מהר סיני, ויהיו רגילים בפיכם כאילו היום שמעתם אותם. והרי על אותו הקול שהיה במעמד הר סיני נאמר (לעיל ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ותירגם אונקלוס 'ולא פסיק', שהקול ההוא קיים עד היום הזה, וזהו הבת קול שיוצאת בכל יום ומכרזת שובו בנים שובבים, וגם הבת קול שיוצאת מהר חורב בכל יום ויום ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ו מ"ב), ובכח זה יכול האדם המזכך לבו ומוחו לשמוע תמיד את קול ה' ותורתו אף כשהוא עוסק בעיני עולם הזה.

'נותן התורה' בלשון הוה

בזה יבואר מה שברכות התורה כוללים הודאה על העבר ועל ההוה כאחד, ובטור (או"ח סי' מז) כתב שעיקר הברכה נתקנה על מעמד הר סיני, אשר בחר בנו מכל האומות וקרבתנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדו שהיה משתעשע בה בכל יום. אבל הט"ז (שם ס"ק ה) כתב, שתיקנו לחתום 'נותן התורה' שיש במשמעותו לשון הוה, ולא 'נתן התורה' בלשון עבר, כי הכוונה היא שהוא יתברך נתן לנו תמיד בכל יום תורתו, וממציא לנו בה טעמים חדשים.

ויש להוסיף ולומר, שברכות התורה פותחות בלשון עבר 'נתן לנו את תורתו' וכן 'אשר נתן לנו תורת אמת', ואילו החתימה היא בלשון הוה 'נותן התורה', כי קולות מתן תורה אין להם הפסק ובכוחנו לשומעם גם כיום, ובברכות התורה אנו ממשיכים את הארת מתן תורה גם לימינו אנו, ומחברים את התורה המתחדשת בכל יום עם שורשה בתורה שניתנה לנו במעמד הר סיני.

עבודת ה' צריכה התחדשות תמידית

אחר זאת יתמלא האדם התלהבות והתחדשות בכל יום שזו המעלה הראויה בעסק התורה והמצוות, כי התורה ומצוות ה' צריכים להיות נעשים תמיד מתוך התחדשות כאילו היום ניתנו לאדם, וזו מעלת כל דבר שברוחניות שהוא מתחדש

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

על סדר פרקי אבות

במה שחסידיים ואנשי מעשה היו אומרים בשמחת בית השואבה

לשניהם. וביאר הגאון מוילנא ע"ה (שנות אליהו לקוטים) כי אכן שני דברים רצה התנא להשמיענו: 'דין' - שדנין אותו על שעבר עבירה. 'חשבון' - שבשעה שעשה העבירה יכול היה לעשות מצוה או ללמוד, שמחשבים העתים ורגעים שהיו לריק ומענישין אותו על זה, מלבד שעונשין אותו על העבירה גופה שעשה. ובדברינו ניתן להעמיס עוד בכוונתו, כי מחשבים עם האדם את הזמנים בהם יכול היה לעסוק בתורה ומצוות וחטא בהם, ואם חזר בו אך בזקנותו הרי שיחשבו את הימים שבהם יכול היה לשוב קודם בוא ימי הזקנה, ובאטימות לבו בחר להמירם בהבלים וחטאים, ומשכך הפסיד זמן יקר ועצום. והוא הדבר שבא התנא הקדוש לעוררנו, 'הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה וכו' ודע לפני מי אתה עתיד לתת דין וחשבון', שכאשר ישיב אל לבו בהסתכלות ובהתבוננות שיבוא יום ויצטרך לתת חשבון על הימים שאיבד, יבין עד כמה ראוי לו לשוב בהקדם כדי שיוכל למלאות ימיו בתורה ומצוות.

צל הסוכה רומז לשמות הקדושים הוי"ה ואדנ"י

בספר **סידורו של שבת** (ח"א שורש ז ענף א) מבאר את ענין הכוונה הראויה בקיום המצוות, שכל מצוה כוללת בתוכה כוח להגביר את הרוחניות מחד גיסא ולהחליש את הסטרא אחרא מאידך גיסא, ועל דרך דאיתא (מכות כד.) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, וטעם הדבר כי כל שאר המצוות באים בעבור אנכי ולא יהיה, לסייע בידנו לקבל עול מלכות שמים ולהצילנו מן החיצונים.

כמו מצות סוכה שצל הסוכה רומז לשמות הקדושים הוי"ה ואדנ"י שעולים בגימטריה 'סוכה', ובישיבת סוכה זוכים לישב בצל השמות הקדושים, אבל עוד רמז יש בשבתנו בהיקף דפנות הסוכה להישמר משרי האומות שלא יוכלו להרע לנו. וכעין זה גם מצות ארבעה מינים, שהלולב ומיניו רומזים לד' אותיות שם הוי"ה, ומאידך בכוח מצות סוכה זוכים להבריא רוחות רעות וטללים רעים כדאיתא בגמרא (סוכה לז.).

ממונו באמרו 'זוודאי קלילי ואורחא רחיקתא', ופירש רש"י: 'צידה קלה הכינתי לדרך רחוקה שאני יוצא לה'. לפיכך כפי שימלא האדם יותר ויותר את כליו בצידה לדרך, כך יכול להיות בטוח בדרכו.

והמקום בו יכול לקחת עמו צידה לדרך הארוכה הוא רק בעולם הזה, שמתוך קושי והסתר עובד את ה' ומתגבר על יצרו, ואוסף לאמתחתו אוצרות מצוות ומעשים טובים. ובכך מכין ומזכך נשמתו לשוב אל בית אביה להנות מזיו יקרו ושכינתו. אם כן מי פתי להעביר רגע מימיו בלא שישב אל בוראו ויעבדנו בלב שלם, ובודאי שלא ימתין לימי הזקנה ויאבד זמן יקר ונחוץ.

שתי סיבות לדחיית טענות יצרו הרע

אשר על כן, אף אם יבוא היצר הרע לפתותך ולגנוב את לבבך, באמרו: 'הלא החיים לפניך שמח בני מאשר תמצא, ובבוא ימי הזקנה או אז שוב בתשובה שלימה ותן כל כוחותיך לעבודת ה''. ראשית, הקהה את שיניו בדברי חז"ל 'אשרי איש' - שעושה תשובה בעודו איש, כי כששב בזמן שכבר כוחות גופו אינם כבעבר, הלא אינה תשובה מעולה. ובכלל, גם אם אנצל כל ימי בשלימות, עדיין לא אבוא כי אם לטיפה מן הים לשנים בהם תתענג נשמתי בגן עדן בזכות המצוות שאצליח לצבור. עזוב את נפשי והניחה לי לדאוג ולצבור אוצרות בטרם יבוא זמן שלא יועילו, 'כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה' (קהלת ט י.).

'דין' על מעשה העבירה 'חשבון' על הזמן שיכול היה לסגל מצוות

מעתה נבוא לבאר מה שאמרו חז"ל בפרקי אבות (פ"ג מ"א) 'ודע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון'. וכבר עמדו המפרשים לבאר מהו הדין ומהו החשבון שאמר התנא, לכאורה משמעות אחת

אמרו חז"ל: בשמחת בית השואבה היו חסידיים ואנשי מעשה אומרים 'אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו' (סוכה נג.). וברש"י: 'שלא עברנו עבירה בילדותנו, לבייש את זקנותנו'. שעוד קודם הגיעם לזקנה שבו בתשובה שלימה ולא התביישו בזקנותם, שעתה אף אם ישונו בתשובה לא תהיה תשובתם שלימה ומעולה.

וממעמד קודש זה שמשם שואבים רוח הקודש, יצאה הקריאה לכל אחד ואחד שיתעורר לשוב בעודו בכוחותיו, דאיתא שם 'אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו', ופירש המהרש"א (ח"א שם): דשתי כיתות הזקנים שזכר, הם אומרים על אלו שעדיין ילדים ולא חטאו עדיין, אשרי להן, ומי שחטא ועדיין בילדותו - ישוב אז וימחול לו, כי התשובה בילדותו מעולה ביותר כמו שאיתא 'אשרי האיש וכו' כשהוא עדיין איש.

וזהו שדרשו בזהר הקדוש מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, שהתורה מזהירה את האדם מפני שיבה קודם שיבואו ימי השיבה שלך, תקום שוב בתשובה שלימה ותהיה קומתך שלימה, והדרת פני זקן כי זהו ההידור של ימי הזקנה שלך. כי לאחר מכן כשכבר אין כוחותיך במוותיך לעשות עבירות ואז תשוב בתשובה לא תהיה זאת תשובה שלימה וטובה.

ככל שמקדים תשובתו יכול להרבות אוצרו בתורה ומצוות

ובאמת, אם נתבונן בדבר נראה, כי גם לולא הסיבה שהתשובה בימי הזקנה פחותה במעלתה מימי עלומיו, היה מתחייב הדבר מצד ההגיון שבו, שכלל שיקדים לשוב בתשובה יוכל למלאות עוד ימים בתורה ועבודה. ואם תאמר מהי הנחיצות, הלא יבוא יום ואקיים את התורה והמצוות בהידור. אין הדבר נכון כלל וכלל, שהלא גם אם ינצל אדם כל ימיו בשלימות, עדיין אין זה כי אם טיפה מן הים לשנים בהם תתענג נשמתו בגן עדן בזכות אותם המצוות, שכן כמה הם ימי חלדו של האדם, לעומת שנותיו בעולם הבא. כדברי מר עוקבא (כתובות טז:) שקודם פטירתו ביזבז מחצית

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

